

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 54/10-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti R. V., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. H., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu a na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co/106/2009 z 30. júla 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2009 doručená sťažnosť spoločnosti R., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. H., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu a na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej

„krajský súd“) sp. zn. 2 Co/106/2009 z 30. júla 2009, ktorým tento súd potvrdil rozsudok v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania vo vzťahu žalobcu a žalovaných v 1. a 2. rade.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

«R. , a. s. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... podáva návrh na začatie konania o sťažnosti pre porušenie jeho základnej slobody prejavu a práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, základného práva vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu podľa čl. 26 ods. 2 ústavy a slobody prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co/106/2009.

I. Skutkový stav

... Námietky sťažovateľa smerujú proti rozhodnutiu krajského súdu ako odvolacieho súdu v konaní č. k. 2 Co/106/2009 zo dňa 30. 07. 2009 (príloha 1), ktorým krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa (príloha 2) voči rozhodnutiu Okresného súdu Košice – okolie č. k. 14 C/785/2000 zo dňa 02. 07. 2008 (príloha 3).

Okresný súd Košice – okolie ako prvostupňový súd vo svojom rozsudku uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 29 874, 53 EUR (900 000 Sk) a trovy konania vo výške 153 800 Sk. Krajský súd ako súd odvolací prvostupňový rozsudok v napadnutej časti potvrdil.

Základom žaloby bolo uplatnenie práva na ochranu osobnosti a na náhradu nemajetkovej ujmy zo strany Ing. D. K. (ďalej len „navrhovateľ“) podľa § 13 Občianskeho zákonníka v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka, ktoré malo navrhovateľovi vzniknúť v dôsledku neoprávnených zásahov do jeho práva na ochranu osobnosti tým, že sťažovateľ ako prevádzkovateľ rozhlasovej služby R., od roku 2006 pod názvom R., odvysielal 21. 09. 2000 vo svojej pravidelnej spravodajskej relácii Žurnál informáciu o tom, že navrhovateľ mal nárast majetku podľa ním predkladaných oznámení a majetkového priznania za obdobie medzi týmito dvoma podaniami vyše 20 000 000 Sk.

Okresný súd Košice – okolie vo svojom rozsudku uložil sťažovateľovi povinnosť... zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 29 874,53 EUR (900 000 Sk) a trovy konania vo výške 153 000 Sk).

Na základe odvolania sťažovateľa následne Krajský súd v Košiciach rozhodol tak, ako je uvedené vyššie. Odvolanie zdôvodnil sťažovateľ najmä tým, že súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a právnemu posúdeniu veci ako neprimeraného zásahu do osobnosti navrhovateľa z dôvodu realizácie práva sťažovateľa na slobodu prejavu. Krajský súd teda výrok prvostupňového súdu potvrdil.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že bolo dostatočne preukázané, že zverejnené informácie boli nepravdivé a sťažovateľ si údaje tvrdené v relácii neoveril. Odvolací súd takisto uvádza, že sťažovateľ pri zverejnení spravodajskej informácie prekročil hranice primeranej kritike verejného činiteľa, a nedal priestor poslucháčovi urobiť si vlastný a objektívny úsudok o veci ako aj to, že zverejnené informácie poškodili dôstojnosť a česť navrhovateľa v okruhu širokej verejnosti.

Sťažovateľ má za to, že rozhodnutím krajského súdu bol ukrátený na svojich ústavných právach a slobodách ako bolo uvedené vyššie. Krajský súd aplikoval zákonné normy a posúdil skutkový stav a právny stav vecí v rozpore s ústavou, čím porušil ústavné práva sťažovateľa.

Podstatou sťažnosti je skutočnosť, že sťažovateľ bol pri výkone ústavného práva na slobodu prejavu sankcionovaný zo strany všeobecného súdu, pričom všeobecný súd nesprávne skutkovo a právne posúdil skutočnosti rozhodné pre prijatie takéhoto záveru. V danom prípade ide o to, že sa dostali do konfliktu dve ústavné práva, a to právo na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy na jednej strane, a právo každého na to, aby bola zachovaná jeho ľudská dôstojnosť, osobná česť, dobrá povesť, ako i právo na ochranu jeho mena garantované v čl. 19 ods. 1 ústavy. Krajský súd priznal vyššiu ochranu práva na ochranu osobnosti na úkor sťažovateľovho práva na slobodu prejavu a práva na slobodné šírenie informácií.

V zmysle ustanovení § 13 ods. 1 zákona č. 81/1966 Zb. o periodickej tlači a o ostatných hromadných informačných prostriedkoch, podľa ktorého hromadnými informačnými prostriedkami sú popri periodickej tlači agentúrne spravodajstvo, spravodajské a ostatné publicistické časti rozhlasového a televízneho vysielania

a spravodajský film, ako aj zvukové a obrazové záznamy používané na pravidelné informovanie verejnosti o udalostiach, javoch, faktoch a názoroch...

Informácie, z ktorých vychádzal spravodajský príspevok zo zdroja, ktorý mal v tom čase prístup k neverejným informáciám, ktoré však neboli označované ako štátne tajomstvo v zmysle vtedy platnej legislatívy. Takisto poukazujeme na to, že sťažovateľ vo zverejnenej informácii nezverejnil identifikačné údaje navrhovateľa, aby ho mohla verejnosť identifikovať. Sťažovateľ nezverejnil meno a priezvisko navrhovateľa, jedinými kritériami pre poznanie navrhovateľa bola jeho politická príslušnosť a funkcia predsedu výboru NR SR pre verejnú správu. Je nepochybné, že absolútna väčšina populácie Slovenskej republiky, by z uvedeného príspevku nevedela identifikovať osobu navrhovateľa. Ako vyplýva z reprezentatívneho kvantitatívneho prieskumu, ktorý vykonala renomovaná agentúra pre výskum verejnej mienky, 99,8 % z reprezentatívnej vzorky 1013 obyvateľov Slovenskej republiky nevie správne identifikovať navrhovateľa na základe odvysielanej informácie.

Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že navrhovateľovi nechal priestor, aby sa vyjadril alebo komentoval zverejnené informácie. Navrhovateľ však odmietol reagovať a vyjadriť sa k zisteniam sťažovateľa, čo mohlo vyvolať u verejnosti jednak zvýšený záujem o jeho majetkové pomery.

Ustálená súdna prax konštatuje, že navrhovateľ ako ústavný činiteľ bol povinný strpieť vyšší záujem médií, ako aj kritiky v súvislosti s výkonom jeho funkcie. Poslanec pri výkone svojho povolania disponuje štátnou mocou, ktorá v konečnom dôsledku pochádza od občanov, a je teda legitímnym záujmom spoločnosti byť o postavení poslancov informovaná, ako aj možnosť diskutovať, prípadne kritizovať ich verejné pôsobenie. Verejnosť má takisto právo byť informovaná, ako aj možnosť diskutovať, prípadne kritizovať ich verejné pôsobenie. Verejnosť má takisto právo byť informovaná o súkromí poslancov do tej miery, do akej môže súvisieť s výkonom ich poslanskekého mandátu. Aj ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva konštatuje, že hranice povolenej kritiky sú v prípade verejných osôb širšie, ako v prípade „obyčajného“ človeka.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a po posúdení a prerokovaní prijal tento nález:

„1. Základné práva spoločnosti R., a. s. ... na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co/106/2009 porušené boli.

2. Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co/106/2009, sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť spoločnosti R., a. s., ... čiastku 3.320 EUR ako finančné zadosťučinenie, a to v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť spoločnosti R., a. s., S. trovy právneho zastúpenia k rukám jej právneho zástupcu, a to v lehote 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľka tiež navrhla, aby ústavný súd prijal dočasné opatrenie o tom, že *„Vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Bratislave (pozn., správne má byť v Košiciach) č. k. 2 Co/106/2009 zo dňa 30. 07. 2009 sa odkladá do právoplatného skončenia konania o sťažnosti spoločnosti R., a. s., B., ... na Ústavnom súde Slovenskej republiky.*

Ing. D. K., K. je povinný až do právoplatného skončenia konania o sťažnosti spoločnosti R., a. s. B.,... na Ústavnom súde Slovenskej republiky zdržať sa výkonu rozsudku Krajského súdu v Bratislave (pozn., správne má byť v Košiciach) č. k. 2 Co/106/2009 zo dňa 30. 07. 2009“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľky sú tvrdenia o nespravodlivosti sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým podľa jej názoru došlo k porušeniu ňou označených práv.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie...

Podľa čl. 10 dohovoru má každý právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd pripomína, že nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Predpokladom rešpektovania uvedených zásad je však aj dodržanie podmienok, že všeobecné súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s ústavnými princípmi, ktoré vyplývajú najmä z druhej hlavy siedmeho oddielu ústavy. Okrem toho z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva tiež zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená aj v ustanovení § 132 Občianskeho súdneho poriadku. Pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú uvedené ústavné garancie (teda najmä čl. 46 až čl. 50 ústavy), ústavný súd nie je oprávnený znovu „prehodnocovať“ hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s ich hodnotením nestotožňoval. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Z obsahu sťažnosti možno vyvodiť, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s namietaným rozsudkom krajského súdu a s jeho právnym názorom, a teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v danej veci.

Zo sťažnosti a z jej príloh okresný súd zistil, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C/785/2000 rozhodol, že sťažovateľka zasiahla *„do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa a to do jeho práva na ochranu občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, teda že došlo k narušeniu rovnováhy medzi vyššie uvedenými základnými právami/právo (odporcu) na slobodu prejavu a právo (navrhovateľa) na ochranu ľudskej cti a dôstojnosti“*.

Okresný súd zároveň rozhodol, že sťažovateľka (odporca v 2. rade) je povinná zaplatiť navrhovateľovi 900 000 Sk, ako aj trovy konania v sume 150 00 Sk do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Proti tomu rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom navrhla zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým žalobe vo vzťahu k nemu bolo vyhovené tak, aby žaloba voči nemu bola zamietnutá v celom rozsahu a alternatívne navrhol náhradu nemajetkovej ujmy primerane znížiť. Sťažovateľka (žalovaný v 2. rade) svoje odvolanie odôvodnila poukazom na § 205 ods. 2 písm. d) a f) Občianskeho súdneho poriadku, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Sťažovateľka sa nestotožnila s právnym názorom súdu prvého stupňa, že došlo k závažnému zásahu do práv žalobcu v takej miere, ktorá odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa sťažovateľky sa súd prvého stupňa nedostatočne vyrovnal s jednotlivými kritériami, ktoré použil pri ukladaní povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu.

O podanom odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co/106/2009 z 30. júla 2009 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

V napadnutom rozsudku krajský súd uviedol obsah prvostupňového rozhodnutia, zhrnul odvolacie argumenty sťažovateľky a dospel k záveru, že jej odvolanie nemožno považovať za dôvodné.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom sťažovateľky. Návrh sťažovateľky je v koncentrovanej podobe vyjadrený v petite sťažnosti a je základným východiskom pre posudzovanie sťažnosti.

Sťažovateľka napriek tomu, že je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpená, v danom prípade nenamietala, že krajský súd k napadnutému rozsudku nedospel po riadnom a spravodlivom procese (sťažovateľka teda netvrdila, že došlo aj k porušeniu ústavnoprocených princípov vyplývajúcich z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ak teda sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom nenamietala, že krajský súd pri vydaní napadnutého rozsudku postupoval v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, je už iba z toho dôvodu protirečivé tvrdiť, že skutkový stav ustálil nesprávne, resp. že príslušné právne predpisy vykladal nespravodlivo. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu možno uvažovať o porušení základného práva hmotného obsahu iba za predpokladu, že zároveň došlo k porušeniu ústavnoprávných princípov (napr. II. ÚS 78/05). Absencia porušenia ústavnoprocených princípov totiž v zásade vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecného súdu za porušenie práv sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru upravených v označených článkoch ústavy a dohovoru (m. m. II. ÚS 201/04, IV. ÚS 184/05, IV. ÚS 189/07).

Prípadné tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, prípadne kvalifikovaných medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sťažovateľka uvádza v texte sťažnosti, t. j. mimo petitu, ústavný súd podľa svojej ustálenej judikatúry považuje iba za súčasť jej argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07 atď.).

Za okolností, keď sa sťažovateľka v petite domáha len vyslovenia porušenia svojho základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a slobody prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru bez toho, aby namietala porušenie svojich základných práv, resp. ústavnoprosesných princípov podľa čl. 46 až čl. 48 ústavy, ústavný súd konštatuje, že táto skutočnosť so zreteľom na jeho doterajšiu judikatúru (napr. IV. ÚS 160/09, IV. ÚS 203/09) v kontexte s uvedeným právnym názorom zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Po odmietnutí sťažnosti už neprichádzalo do úvahy, aby sa ústavný súd vecne zaoberal konkrétnymi námietkami sťažovateľky, vrátane otázky hodnotenia primeranosti rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy priznanej krajským súdom za porušenie povinnosti sťažovateľky a odôvodnením takéhoto rozhodnutia. Napriek tomu nad rámec svojho rozhodnutia ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že za splnenia predpokladov na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie by vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu rozsah nemajetkovej ujmy v peniazoch priznanej žalobcovi otváral otázku jeho ústavnej akceptovateľnosti so zreteľom na princíp proporcionality.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2010